

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA

Majandus- ja Kommunikatsiooniministerium
info@mkm.ee

Teie 25.02.2026 nr 13-1/712-1
Meie 10.04.2026 nr 4/73

Arvamuse avaldamine üleriigilise planeeringu „Eesti 2050“ eelnõu kohta

Lugupeetud Ivari Rannama!

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (edaspidi: Kaubanduskoda) tänab Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumit võimaluse eest avaldada arvamust üleriigilise planeeringu „Eesti 2050“ eelnõu kohta, mis määrab Eesti ruumilise struktuuri, kasutuspõhimõtted ja arengusuunad aastani 2050. Järgnevalt esitame oma kommentaarid ja ettepanekud eelnõu kohta.

I Üldisemad kommentaarid

1. Tasakaalustatud ruumiline areng

Kaubanduskoda peab äärmiselt oluliseks, et üleriigiline planeering pakub tasakaalustatud ruumilist arengut. See tähendab, et domineerida ei tohi üksnes ruumilise planeeringu ideaalsed põhimõtted, vaid arvestada tuleb ka tegelikku olukorda. Näiteks võivad ruumilise planeerimise osad põhimõtted olla igati head ja positiivse mõjuga, kuid nende elluviimine võib osutuda ühiskonna jaoks ebamõistlikult kulukaks.

Lisaks ruumilise planeerimise põhimõtetele tuleb arvestada ka muid põhimõtteid. Näiteks ruumilise planeeringu põhimõtted ei tohi ebamõistlikult takistada ettevõtluse arengut, laia riigikaitse elluviimist või piirata ebaproportsionaalselt maaomanike õiguseid.

Mööname, et eelnõus on proovitud leida tasakaalu erinevate huvide ja põhimõtete vahel, kuid leiame siiski, et eelnõus on liiga palju tähelepanu pööratud looduskeskkonnaga seotud teemadele.

Seega soovime eelnõu veel kord üle vaadata ning hinnata, kas eelnõu keskendumine nii suures ulatuses looduskeskkonnale on põhjendatud. Lisaks peame oluliseks, et eelnõus sisalduvad ruumilise planeerimise põhimõtted oleksid paindlikud ja pakuksid erandjuhtudel võimalusi ruumilise planeerimise üldpõhimõtetest kõrvale kalduda.

2. Lai riigikaitse, kriisikindlus, elutähtsad teenused

Eelnõus on mitmes peatükis rõhutatud kriisikindlust, ruumilise planeerimise ühe põhimõttena on toodud välja laia riigikaitset ning korra on mainitud elutähtsat teenust. Samas leiame, et eelnõu peab veelgi suuremas mahus keskenduma laiale riigikaitsele,

EESTI KAUBANDUS-TÖÖSTUSKODA

TOOM-KOOLI 17, 10130 TALLINN / REGISTRIKOD 80004733 / TEL: +372 604 0060 / KODA@KODA.EE / WWW.KODA.EE

EESTI KAUBANDUS-TÖÖSTUSKODA ON SUURIM ETTEVÕTJAJD ESINDAV ORGANISATSIOON EESTIS, Kuhu kuulub üle 3500 ettevõtte, kellest enamik on väikese- ja keskmise suurusega. KOJA LIIKMED ANNAVAD ÜLE 40 PROTSENDI EESTI ETTEVÕTETE KÄIBEST, LIGI 40 PROTSENTI PUHASKASUMIST JA TASUVAD ÜLE 40 PROTSENDI RIIKLIKEST MAKSUDEST. KODA ESINDAB JA KAITSEB KÕIGI ETTEVÕTJATE ÜHISHUVE NING ON MITTERIIKLIK JA APOLIITILINE ORGANISATSIOON.

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA

kriisikindlusele, elutähtsate teenuste toimepidavusele, toidujulgeolekule ja muudele põhimõtetele, mis tagavad elukeskkonna toimepidavuse. Ruumilisel planeerimisel on kahtlemata oluline roll eelnevalt nimetatud tagamisel. Näiteks võiks neid teemasid rohkem esile tõsta üleriigilise planeeringu lühikokkuvõttes, sissejuhatuses ja ka elluviimiskavas.

3. Maaomanike õiguste kaitse

Palume täpsustada, millistel alustel ja millises ulatuses kompenseeritakse maaomanikele, sh ettevõtjatele ruumilistest piirangutest tulenev võimalik kahju. Selged ja õiglaselt toimivad hüvitamismehhanismid on olulised õiguskindluse tagamiseks ning aitavad vältida ebaproportsionaalset koormust ettevõtjatele.

4. Kohalikud ressursid

Eelnõus on mitmes kohas viidatud kohalikele ressurssidele. Näiteks mitmekesise ettevõtluse alapeatükis (lk 28) on kirjas, et olulisel kohal on kohalikest ressurssidest lähtuv suurema lisandväärtusega ettevõtlus võimalikult pika kohapealse väärtusahelana.

Samas võiks meie hinnangul eelnõus veelgi rohkem tähelepanu pöörata metsale kui olulisele loodusressursile. Eestis on metsanduses juba praegu olemas kohapealne väärtusahel ning on suur potentsiaal, et väärtusahel muutuks veelgi tugevamaks ja suureneks lisandväärtus. Lisaks on metsandusel oluline roll regionaalse arengu tagamisel. Leiame, et eelnõus võiks näiteks kohalike ressurssidena mainida maavarade kõrval ka metsa ja samuti tuua metsanduse rolli selgemalt esile maapiirkondade arengu juures.

Lisaks metsale võiks eelnõu rohkem kajastada maavarasid kui kohalikke ressursse. Maapõueressursside kohta on eelnõus (lk 24) mõned punktid, kuid maavarade teema võiks olla üleriigilises planeeringus mõnevõrra põhjalikumalt käsitletud.

5. Eelnõu detailsusaste

Eelnõu detailsusaste on peatükkide lõikes väga erinev. Kohati on eelnõus kirjas väga üldised põhimõtted või soovitusel, kuid samas on ka peatükke, mis on liiga detailsed. Näiteks ei pea meie hinnangul olema üleriigilises planeeringus kirjas soovitus, et ettevõtte peab oma territooriumil tagama kõrghaljastuse või soovitud on esteetiliselt nauditavad kõrgpingetaristu lahendused. Leiame, et üleriigiline planeering peab paika panema üldised ruumilise arengu põhimõtted, kuid detailsete soovitude andmine ei ole selle ülesanne.

6. Joonised

Jooniste kasutamise eesmärk peab olema selguse suurendamine, et lugeja saaks jooniselt lihtsamini aru eelnõus sisalduvatest ruumipoliitika põhialustest või planeerimispõhimõtetest. Praegu sisaldub eelnõus aga mitmeid jooniseid, mis tekitavad küsimusi ega suurenda selgust. Seetõttu palume eelnõus olevad joonised üle vaadata ja muuta segadust tekitavaid jooniseid või need eelnõust välja jätta. Näiteks tekitavad küsimusi joonised 7 ja 8.

II Detailsemad kommentaarid

7. Majandusliku arengu suunamine

Teeme ettepaneku jätta eelnõu lühikokkuvõttest (lk 2) välja lause, mille kohaselt suunatakse majanduslik areng ruumiliselt läbimõeldud asukohtadesse, kasutades ära olemasolevaid ettevõtlusalasid, taristut, pruunalasid ning keskuste rollijaotust. Selline käsitus võib jätta eksliku mulje, et riik suudab majanduse arengut ruumiliselt suunata, kuigi tegelikkuses sõltub see ka paljudest muudest tingimustest, näiteks maksukeskkonnast ja tööjõu kättesaadavusest. Alternatiivina palume selle lause sõnastust muuta nii, et lause oleks loogiline ja sellest oleks võimalik üheselt ja selgelt aru saada.

8. Visioon

Eelnõus (lk 6) on visioon sõnastatud järgmiselt: „Eesti vastupidavust, kvaliteetset elukeskkonda ja piirkondade elujõulisust veavad tugevad eritasandilised keskused, mida toetavad ökoloogiliselt heas seisus looduskeskkond ja väärtustatud kultuuripärand.“ Leiame, et visioonis peab kasvõi märksõnana sisalduma ka majandus või ettevõtlus, mitte rõhutama üksnes looduskeskkonda ja kultuuripärandit.

9. Maahõive hierarhia

Eelnõus (lk 11) sisalduv maahõive hierarhia, mille abil soovitakse vähendada loodusliku maa tehiskasutusse võtmist, on üldiselt mõistlik. Samas võib praktikas tekkida olukordi, näiteks seoses julgeoleku tagamisega, kriisikindluse suurendamisega või strateegiliste ettevõtete arendamisega, kus ühiskonna vaates ei ole kasulik järgida maahõive hierarhiat, sest hierarhia rikkumisega kaasnev kasu on ühiskonnale suurem kui hierarhia järgimisest saadav kasu. Lisaks võib tekkida olukordi, kus maahõive hierarhia läheb vastuollu mõne teise eelnõus sisalduva põhimõttega või muu olulise põhimõttega. Juhime tähelepanu ka sellele, et maahõive hierarhia ei tohi ebaproportsionaalselt riivata põhiseaduses sätestatud omandipõhiõigust. Seega leiame, et maahõive hierarhia põhimõtte järgimine peab olema praktikas paindlik. See ei saa olla absoluutne reegel. Liialt jäik maahõive hierarhia võib pärssida näiteks suurinvesteeringute tegemist, eriti tööstus- ja energiaprojektide puhul.

Eelnõus (lk 11) on toodud ka välja, et kui looduslik maa võetakse tehiskasutusse, kompenseeritakse looduse hüvede kadu leevendus- ja hüvitamismeetmetega. Soovime teada, mida on sellise kompenseerimise all täpsemalt silmas peetud ja kuidas see praktikas toimib.

10. Tugevate keskuste Eesti asustusmudel

Toetame eelnõus (lk 19) valitud lahendust, mille kohaselt tugineb Eesti areng lisaks pealinnale ka kolmele regionaalsele linnale (Tartu, Pärnu, Ida-Viru linnastu) ja neid toetavatele piirkondlikele linnadele.

Soovime teada, kas eelnõuga ei panna otseselt paika piirkondlikke linnu, vaid joonisel 7 olevad linnad on üksnes näitlik loetelu piirkondlikest linnadest ehk piirkondlike linnade loetelu ei ole lõplik, vaid see võib muutuda aja jooksul. Selle küsimuse vastus on eriti oluline, kui hiljem hakatakse üleriigilise planeeringu põhimõtteid ellu viima.

Arvestades demograafilist olukorda ja muid viimase aja trende, siis on meie hinnangul väga suureks väljakutseks, kuidas tagada joonisel 7 (lk 21) olevate piirkondlike linnade elujõulisus aastani 2050.

Peame mõistlikuks eelnõus sisalduvat põhimõtet, kus on arvestatud sellega, et teatud piirkonnad kahanevad ning ruumi planeerimisel ja teenuste kättesaadavuse tagamisel tuleb sellega arvestada.

11. Mitmekesine ettevõtlus ruumiliselt läbimõeldud asukohtades

Alapeatükis 3.5 (lk 28-29) sisaldub mitmeid mõtteid, mis on ruumilise planeerimise vaatest kahtlemata õiged, kuid võivad minna vastuollu eelnõus sisalduvate teiste põhimõtete või ka muude põhimõtetega. Toome järgnevalt mõned näited.

Eelnõus (lk 28) on kirjas, et ettevõtluse ruumiline areng tugineb asustuse rollijaotusele ja olemasolevatele või varem kasutuses olnud ettevõtlusaladele (pruunaladele, sh ka maapiirkondades). Nõustume, et ettevõtte asukoht on oluline ja selle puhul tuleb võimaluste piires arvestada ruumilise planeerimise põhimõtetega. Samas ei saa ettevõtte asukoht sõltuda ainult ruumilisest planeerimisest. Võib esineda olukordi, kus ettevõttel on kõige mõistlikum tegutseda asukohas, mis ei lähe kokku ruumilise planeerimise põhimõtetega. Seega ei tohi ruumilise planeerimise põhimõtted muutuda ettevõtluse arendamisel määravaks piiranguks, vaid peavad olema toetavad ja paindlikud.

Küsimusi tekitab ka eelnõus (lk 28) olev lause, et olulisel kohal on kohalikest ressurssidest lähtuv suurema lisandväärtusega ettevõtlus võimalikult pika kohapealse väärtusahelana. See on õige, aga oluline on ka muu ettevõtlus. Näiteks on äärmiselt oluline ettevõtlus, mis tagab kriisiolukorras toidujulgeoleku või elutähtsate teenuste osutamise, kuid millega ei looda tavaolukorras suurt lisandväärtust.

Selles alapeatükis sisaldub ka mitmeid konkreetseid detaile, mis meie hinnangul ei peaks sisalduma üleriigilises planeeringus. Näiteks on küsitav, kas üleriigilises planeeringus peab olema kirjas, et ettevõtte peab oma territooriumil tagama kõrghaljastuse.

12. Liikuvuse arengusuunad

Palume joonis 8 (lk 35) põhjalikult üle vaadata, et see annaks lugejale selge ülevaate liikuvuse arengusuundadest. Praegu tekitab joonis segadust. Näiteks jääb ebaselgeks, millise loogika alusel on joonisele paigutatud droonid. Ebaselge on ka see, miks on riigikaitseline liikuvuse suund üksnes Tallinna-Pärnu-Riia. Leiame, et tegelikkuses peab riigikaitseline liikuvus olema oluliselt mitmekülgsem, sh ka ida ja lääne suunal.

13. Esteetiliselt nauditav kõrgepingetaristu

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA

Eelnõus (lk 36) on kirjas, et arvestada tuleb maastikus domineeriva kõrgepingetaristuga, mistõttu on soositud esteetiliselt nauditavad lahendused. Mõistame, et disainkõrgepingetaristut on nauditav vaadata, kuid sellise taristu rajamisega kaasnevad kõrgemad kulud, mis tuleb ühiskonnal kanda. Leiame, et kõrgepingetaristu puhul on palju olulisem see, et see oleks olemas ja kriisikindel ning ühiskond ei peaks selle eest maksma ebamõistlikult kõrget hinda. Seetõttu ei ole ratsionaalne, et Eestis oleks suurel hulgal esteetiliselt nauditavaid kõrgepingetaristu lahendusi. Lisaks on selline soovitus liiga väike detail, mis ei peaks meie hinnangul sisalduma üleriigilises planeeringus. Leiame, et eelnõus tuleb vältida nõudeid, mis suurendavad ettevõtjate kulusid ilma selge majandusliku või ühiskondliku kasuta.

14. Vesiniku ülekandetorustik

Eelnõu (lk 37) kohaselt on eesmärgiks rajada Põhjamaade ja Balti riikide vaheline vesiniku ülekandetorustik. Joonise 10 (lk 39) kohaselt planeeritakse vesiniku ülekandetorustik Soomest Lätti Tallinna ja Pärnu kaudu. Soovitame mõelda, kas vesiniku ülekandetaristu peaks olema ka Ida-Virumaal, kus on juba praegu elektritootmisvõimsusi ja sinna planeeritakse ka uusi elektritootmisvõimsusi ning seal on ka suuri tööstusettevõtteid, kes võiksid olla huvitatud vesiniku tarbimisest.

15. Elluviimiskava

Eelnõu lisas 2 (lk 58-68) on kirjas elluviimiskava, kus sisaldub kolm tegevussuunda: keskuste tugevdamine ja konkurentsivõime tõstmine, ruumisäästlik ja kestlik maakasutus ning täpsemate riigitasandi planeeringute koostamine. Iga tegevussuuna all on konkreetsemad tegevused.

Elluviimiskavast on keeruline aru saada, kas ja kui suures ulatuses võtab elluviimiskava arvesse eelnõus sisalduvaid ruumipoliitika põhialuseid ja planeerimispõhimõtteid. Skeemil 5 (lk 68) on tegevussuundade ja ruumilise planeerimise seoseid proovitud näidata, kuid see ei anna lugejale head ülevaadet. Näiteks skeemi 5 kohaselt on laia riigikaitsega seotud üksnes ühenduste ning side- ja digitaristu arendamine. Sellest lähtuvalt tekib küsimus, kas üleriigilise planeeringu elluviimisel ei tegeleta laia riigikaitse teemadega muul viisil kui üksnes ühenduvuse ja sidevõrkude arendamisega. Leiame, et lai riigikaitse on väga oluline ja sellele tuleb elluviimiskavas rohkem tähelepanu pöörata.

Loodame, et peate võimalikuks Kaubanduskoja kommentaare ja ettepanekuid arvesse võtta.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Mait Palts

Eesti Kaubandus-Tööstuskoja peadirektor

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA

Marko Udras
marko.udras@koda.ee